

VÄINÖ LINNA 1920 – 1992

Väinö Linna syntyi Urjalassa Maija ja Vihtori Linnan kymmenlapsisen perheen seitsemäntenä. Vihtori Linna hoiti suvussa kulkenutta Honkolan kartanon torppaa ja toimi samalla paikkakunnalla teurastajana. Linnan perhe tuli verraten hyvin toimeen aina siihen saakka, kun isä alkoi sairastella. Hän kuoli velkaantuneena 1927 vain 53 vuoden iässä, ja perheen huolto jäi äidin käsiin. Maija Linna pestautui Honkolan kartanoon muonamijaksi, ja vastuu perheen huollosta lankesi lapsillekin jo

Väinö Linna ei ollut erityisen innokas koululainen, vaikka hän menestyikin hyvin. Sen sijaan hän osoittautui jo varhain intohimoiseksi lukijaksi; kirjoitusharrastukset nousivat esiin vasta sotavuosina. Kuuden kansakouluvuoden jälkeen nuoren Linnan mieli veti töihin. Kun Urjalassa ei ollut tarjolla kuin satunnaista maataloustyötä, katse oli suunnattava muualle. Linna muutti 1938 Tampereelle ja sai sukulaisten avulla hankitun työpaikan Finlaysonin kehräämöstä, jonne hän myös sotavuosien jälkeen palasi.

Sodan jälkeen Linna aloitti määrätietoisesti omatoimisen opiskelun ja ahmi niin kaunokirjallisuutta, psykologiaa kuin filosofiaakin. Lukemisen rinnalla hän harjoitteli kirjoittamista, sillä hänen tavoitteenaan oli kirjoittaa romaani. Linna kirjoitti romaneja työnsä ohessa, ja lopulta oman terveytensä uhallakin. Esikoisteos *Päämäärä* valmistuikin 1946 ja se ilmestyi 1947 eli tasan kuusi-kymmentä vuotta sitten. Seuraava teos, mustasukkaisuusdraama *Musta rakkaus*, ilmestyi 1948. Kahden ensimmäisen romaaninsa jälkeen Linna piti taukoa. Hän ei halunnut enää pakottaa itseään kirjoittamaan.

Väinö Linna valtasi itselleen aseman kirjallisuudessa kahdella suomalaista yhteiskuntaa kuvaavalla romaanillaan, *Tuntematon sotilas* ja *Täällä Pohjantähden alla*. Romaanit olivat kirjallisen perinteen – kansalliskirjallisuuden – kriittisiä kommentaareja ja kenties tämän tradition viimeiset tuotteet. Teosten vaikutus ulottui koko sodanjälkeisen suomalaisen yhteiskunnan kaikille alueille, ja ne antoivat ainekset koko lähipolven uudelle tulkinnalle.

Väinö Linna kuoli 21. huhtikuuta 1992 Pikonlinnan sairaalassa Tampereella. Muistotilaisuudessa professori Heikki Ylikangas selitti, miksi Linna sai osakseen ihmisten jakamattoman kunnioituksen: Linnan pyrkimys totuuteen on hänen viestinsä kantovoima, ja hänen tärkeä viestinsä teki hänestä suuren kirjailijan.

Päämäärä

Talvella 1946 oli *Päämäärä* valmiina ensimmäisessä muodossa, mutta Linna ei ollut tyytyväinen eikä lähettänyt sitä kustantajalle, vaan päätti kirjoittaa uudelleen koko kirjan alusta loppuun. Siihen mennessä hän oli noin vuoden ajan suorittanut tehtaassa täydet työpäivät ja käyttänyt illat ja öitäkin lukemiseen ja kirjoittamiseen, mistä johtui huolestuttavat mittasuhteet saavuttava unenvajaus. Samanaikaisesti hänen mieltään ahdistivat ankarasti metafysiset ja eettiset kysymykset, jotka filosofit ja Dostojevski yhdellä iskulla vastustamattomasti nostivat hänen eteensä.

Fyysinen ja psyykkinen paine alkoi käydä hänelle ylivoimaiseksi. Hän alkoi saada hermostollisia ja sydänkohtauksia öisin ja uskoi toisinaan aivan tosissaan, että hänen viimeinen hetkensä on tullut. Oli aikoja, jolloin ajatus tehdastyön ohella tapahtuvasta romaanin uudelleen muokkaamisesta tuntui täysin mahdottomalta.

Väinö Linna lähetti useille kustantajille runojaan hankkiakseen rahaa voidakseen ottaa lomaa tehtaasta, mutta turhaan. Runokokoelmat palautettiin ja niitä pidettiin kankeina, latteina ja sovinnaisina, eikä kaivattuja rahoja tullut. Hän tunsikin loppujen lopuksi mieluummin kuolevansa tai tulevansa mielipuoleksi kuin luopuvansa yrityksestä.

Niinpä hän aloitti romaanin uudelleen muokkaamisen hoitaen samalla työnsä tehtaassa. Työpaikalla hän kulki kuin sumussa ja pelkäsi kaiken aikaa neuroottisesti, että hänen sydämensä lakkaa lyömästä. Kun kolmannes kirjan 230 sivusta oli jäljellä, hänen voimansa oli niin tyhjiin ammennettu, ettei hän enää kyennyt laahautumaan tehtaaseen, vaan joutui ottamaan sairauslomaa. Hän pakeni maalle veljensä Aarnen luokse, jossa asui parisen viikkoa.

”Kirjoitin kilpaa lopun kanssa ja voitin”.

Romaani joka oli ollut ajatuksissa ja työnkin alla sodan päättymisestä lähtien syntyi lopulliseen hahmoonsa parissa kolmessa kuukaudessa, ja juuri Urjalassa se sai lopullisen muotonsa.

Helmikuun 5.päivänä Runebergin päivänä, Linna lähetti käsikirjoituksensa Werner Söderströmille. Kustantaja otti teoksesta 3000 kappaleen painoksen ja kirja-kauppoihin *Päämäärä* ilmestyi toukokuun jälkipuoliskolla 1947.

Lainaus: N.- B. Stormbomin kirjasta, Väinö Linna Kirjailija tie. WSOY 1963.